

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt II. In quo rursum nostra sententia auctoritate Divi Thomæ & sancti Augustini comprobatur, ac propositis argumentis respondetur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

imo magis libera redditur, quanto fit a corporalibus curis magis absoluta: & ideo ex influentia superni luminis aliqua de futuris percipere potest dormiens, qua vigilans scire non potest. Ex parte autem illa, qua a corpore recipit, oportet quod ligetur quantum ad ultimum iudicium, & completum ligatus sensibus, a quibus est cognitio initium sumit. Quamvis etiam eius imaginatio non ligetur, qua in mente speciei rerum ei subministrat.

Ratio autem quare in somnis ligatis sensibus non possit reperiri perfectum iudicium, eam assignat D. Thomas de veritate quest. 12. art. 3. ad 2. quia intellectus ubi decipitur, non verum discernens inter res, & rerum species, sed potius rerum similitudines pro ipsis rebus accipit, & ideo decipitur, ut expressius probat D. Thomas prima parte quest. 84. art. 8.

Unde supposita hac deceptione quae ex defectu conversionis ad sensus exteriores in intellectu contingit, fit ut iudicium rationis in omni somno non semper sit fallax, & ita in somnis quantumvis divinis erant intellectus, rerum imagines pro rebus ipsis iudicant. Et quamvis in somno homo discant, sicut fecit Salomon, & ratiocinetur, & aliquando cogitet se somnare, & aliquoties discernat inter res & species rerum, non tamen est perfectum iudicium, ut opinio docet idem D. Thomas 1. part. quest. 34. art. 8. quia experientia teste adhuc semper ratio in aliquibus deficit & errat.

Assertio secunda, non solum in raptu prophetico in somnis eveniente, verum etiam in omni raptu, qui naturali modo solet contingere, hoc est, per conversionem ad phantasmatam, non reperitur libertas. Hanc sententiam tenent quamplurimi & gravissimi Auctores. D. Hieronymus eam expressè tradidit in Prologo in Habacuc Tomo 6. ubi sic loquitur: Qui autem in ecstasy, id est, in vitio loquitur, nec tacere, nec loqui in sua potestate habet. Et hoc est, in prologo in Nahum Prophetam: Non enim, ait, loquitur in ecstasy, sed quod prophetat, liber est visionis visionem intelligentis universa quae loquitur. Idem affirmat in ad phantasmatam.

D. Bernardus aperit in hac sententia inclinatum serm. 2. Ascensionis in fine ait: Alij trahuntur, qui possunt dicere, trahere me post te. Alij ducuntur, qui dicunt, introduxit me Rex in cellaria sua. Alij rapiuntur, sicut Apostolus raptus est ad tertium caelum. Et primi quidem felices, secundi felicitiores, tertij felicissimi, qui in profundissima DEI misericordia quasi quodammodo sepulti a iam arbitrij potestate in divitias gloriae in spiritu ardoris rapiuntur. Haec dicit Bernardus. Quae si Pauli exemplum adferat, ipse tamen sensit neminem in hac vita, nec ipsum etiam sanctum Paulum DEUM vidisse, ut patet serm. 31. in Cant. post initium; & idem Bernardus expressius hoc insinuat ad Fratres de monte DEI prope finem.

D. Bonaventura de process. Relig. process. 7. cap. 18. loquens de his visionibus, asserit etiam non esse meritoria his verbis: Quia etiam si vera sint, (loquitur enim de visionibus divinis) tamen per se meritoria non sunt, & qui multa talia videt, non est melior, & qui nulla, non est minor, sicut est de miraculis aliis. Et in cap. 20. agens de eisdem visionibus inquit: Aliqui putant esse aliquid magnum quod in se nullius est meritum. Existimat igitur D. Bonavent. in rapu tantum esse meritum ex directione praecedenti. Idem expressius & latius in lib. de 7. Itinerib. iterum iterum 5. distinet. 5. & 6. ubi probat raptum Thom. a Jesu Oper. Tom. II.

quem ipse appellat superintellectualem supra omnem cognitionem intellectus, tam rationis, quam intelligentiae contingere. Hancque pura esse mentem Divi Dionysii, pro qua etiam sententia addidit Abbatem Vercellensem, & Linconensem. Denique Patres eccliam sive raptum nunc appellant mortem. Bernardus in Cant. serm. 52. nunc ebrietatem, nunc insaniam, ut videtur est apud D. Bonaventuram de process. Relig. cap. 14. & 15. & Richardum lib. 4. de contemplat. cap. 16. & ferè omnes mysticos.

Ex Scholasticis Doctoribus hanc docet sententiam Cajetanus quest. 173. art. 3. ubi probat veros DEI Prophetas in rapu existentes non prophettare, quod hac ratione confirmat: Quia indelicent est, ut illi quos DEVS docet, & illuminat ad Ecclesiam adificationem irrationabili motu se habeant ad propalandum divinae mysteria. Vbi per illa verba, irrationabili motu (ut ipsemet declarat) intelligit mentem a sensibus alienatam, quia tunc mens non utitur ratione. Idem Cajetanus 1. part. quest. 12. art. 11. probat ex doctrina D. Thomae, in omni alienatione sive raptu, tam in somnis, quam in vigilia contingente, non reperiri iudicium perfectum, quamvis reperitur perceptio perfecta.

P. Medina prima secunda quaestione 28. articulo 3. sic ait: Ecstasis dicitur insania, eo quod a proposito, & a libertate amoveat. Dionysius Carthusianus de laude vitae solitariae articulo 36. sic de hoc differt. Mens, inquit, nonnunquam absque suo comatu, improvisè, repente ad contemplationem hanc, & mysticam Theologiae intuitum, raptum & ecstasim elevatur, pietate DEI immensa, per praevenientem, perstringentemque gratiam misericordissimè eam praeveniente, ipsamque apicem affectiva, & veritatem in electiva potentia immediatè tangente, illuminante, & inflammante, tam valide, ut imbecillus creatura confestim, & quasi instantaneè desinat, & desinat a se ipsa, & super se mirabiliter, ac gratiosissimè transferatur, in tantum, ut non queat, liber esse visionis, quamvis velit, tenui, ut puta libertate arbitrii jam quasi ad horam suspensa atque sopita.

CAPVT II.

In quo rursus nostra sententia auctoritate Divi Thomae & sancti Augustini comprobatur, ac propositis argumentis respondetur.

licet nostra sententia videatur luculenter ex SS. Augustino ac Doctore Angelico probata atque confirmata, non desunt tamen nonnulli, qui eximios hos Ecclesiae Doctores, contrariam tradidisse sententiam acriter defendunt, ideo consultum videtur, nonnullis aliis ipsorum adductis auctoritatibus, sententiam negantem communire ac confirmare. Et in primis videtur manifestè S. Thomae sentire de veritate quest. 13. art. 1. ubi agendo de violentia, quam raptus ex natura sua importat, objicit sibi hoc argumentum: DEVS non est causa quare homo sit deterior, sed bonum hominis est vivere secundum rationem, & voluntariè operari. Ergo cum violentia sit contraria voluntaria, & bonum rationis evacuet, videtur, quod divinitus non fiat in homine aliqua violenta elevatio contra naturam. Huic verò argumentum.

Raptus & ecstasis à PP. diversis nominibus insignitur.

Doctrina S. Bonavent. impenitens obfervanda.

mento respondet D. Thomas sequentibus verbis: Ad quintum dicendum quod opus hominis ex hoc quod habet bonitatem meriti exigit, quod sit secundum rationem, & voluntatem, sed bonum quod ei confertur in raptu, non est huiusmodi, unde non oportet, quod procedat ex voluntate humana, sed sola virtute divina. Hæc ille.

Deinde D. Thomas agens de raptu in communi sæpe docet in ipso raptu non reperiri iudicium (sicut supra dictum est de eo, qui in somniis contingit, sed tantum inveniri acceptionem, sive contemplationem divinatorum, de verit. quest. 13. artic. 3. ad 7. intelligentia, inquit, nostra, qua divinus apprehendimus, quamvis non commisceatur sensibus per viam apprehensionis, admisceatur tamen eis per viam iudicii. Et ideo intelligentia à sensibus abstrahi dicitur, quando de eis non iudicat, sed solus supernis inspicieris intendit. Non minus explicitè docet idem secunda secunda, questione 173. artic. 3. ubi in corpore intendens probare, quod quando lumen divinum infunditur Prophetis, non sit necessaria abstractio à sensibus, hoc principio ab ipso sapientissime repetitio probat nempe, In nobis perfectum iudicium intellectus habetur per conversionem ad sensibilia, quæ sunt primæ nostræ cognitionis principia: Et in solutione ad 3. sic ait: Quando mens propheta superiori influenti inclinatur ad iudicandum, vel disponendum aliquid circa sensibilia, non sit alienatio à sensibus, sed solum quando elevatur mens ad contemplandum aliqua sublimiora. Et in solutione ad 2. quando mens propheta intenditur in suo actu circa dispositionem, vel iudicium sensibilem, non oportet quod à sensibus abstrahatur.

Præerea quod elevatio quæ in raptu contingit, quæ ad actum intellectus pertinet, non sit actus humanus, videtur etiam colligi ex ipso Divo Thoma 2. 2. quest. 175. artic. 1. ubi requirit ad raptum, quod non sit ex propria intentione. Unde illum docet provenire à causis extrinsecis; ut à causa corporali, scilicet ægritudine, dæmone, aut virtute DEI, & hæc tertia causa solum habet locum in hac elevatione divina, de qua agimus, quare idem D. Thomas de veritate ubi supra, divinæ virtuti hæc motum attribuit.

Rationibus præterea potest prohibere, ne intellectus consideret aut cogitet de aliquo objecto, tunc necessitas: quoad exercitium ad illud, ut docet Divus Thomas prima secunda, questione 10. articulo 2. Sed in raptu hoc contingit, ideo in eo non reperitur libertas. Nec valet, si dicas, quod D. Thomas ibi docet, voluntatem non necessitari in via quoad exercitium ab aliquo objecto, nam ibi loquitur ex parte objecti, non verò negat, quod hoc non possit fieri ex parte principii moventis scilicet DEI, vel alicujus passionis, ut optime docuit illo articulo Cajetan.

Secund. confirmatur ex eo, quia raptus ex natura sua præ se fert violentiam vi cognoscitivæ, id est, si rationi illata; hæc enim est, quæ secundum D. Thom. 2. 2. quest. 175. artic. 1. & secundum ipsam veritatem in raptu vim patitur: hæc autem vis in eo consistit, ut usus rationis, sive perfectum, & liberum iudicium impediatur propter sensuum alienationem, quia dum intellectus elevatur ad divina percipienda, hac abstractione removetur à suo naturali, & libero modo operandi, qui est per conversionem ad prima principia, hoc est, ad sensus exteriores, & ob eam causam raptus divinus

violentiam infert rationi, eam ligando, & necessitando ut non possit perfectum ferre iudicium de rebus visis, quod iudicium pertinet per conversionem ad sensus tamquam ad prima principia, ut docuit D. Thomas loco citato prima parte, quest. 84. artic. 8. & 2. 2. quest. 173. artic. 3.

Hanc autem vim sive violentiam à DEO in raptu rationi sive vi cognoscitivæ inferri egregie docet D. Thomas 2. Corinth. 12. lect. 1. agens de essentia & natura raptus, in quo consistat hæc violentia rationi illata his verbis discretè declarat: Sed sciendum, quod modus naturalis humana cognitionis est, ut cognoscat simul per viam mentalem, quæ est intellectus, & corporalem, quæ est sensus. Et inde est, quod homo non habet in cognoscendo liberum iudicium intellectus, nisi quando sensus fuerint in vigore verè dispositi absque aliquo ligationis impedimento; aliis cum impediuntur, etiam iudicium intellectus impeditur, sicut in dormientibus patet. Tunc ergo homo efficitur extrase, secundum cognitionem, quando removetur ab hac naturali dispositione cognitionis, quæ est, ut intellectus ab usu sensuum, & sensibilibus rerum abstractus ad aliqua videnda moveatur. Quod quidem contingit dupliciter: uno modo per defectum virtutis undeunque talis defectus contingat, sicut accidit in phreneticis, & aliis mente captis. Et hæc quidem abstractio à sensibus non est elevatio hominis, sed potius depressio, quia virtus eorum debilitatur. Alio verò modo per divinam virtutem, & tunc proprie dicitur elevatio: quia cum agens assimilatur sibi patiens, abstractio quæ sit virtute divina, & est supra hominem, est aliquid aliud, quam sit hominis natura. Et ideo raptus sic acceptus definitur sic: Raptus est ab eo, quod est secundum naturam in id, quod est supra naturam, ut superioris nature elevatio. Divus igitur Thomas explicans definitionem raptus ejus violentiam constituit in hoc, quod sensuum alienationem intellectus liberum iudicium amittat, ut patet in raptu proveniente à dæmone, vel ab aliis causis, nam quantum ad hoc omnes æquè rationis usum liberum absorberent.

Explicitius adhuc in quo sita sit hæc violentia, quam raptus infert ipsi rationi, declaravit dicta quest. 175. articulo 2. ad 2. docens consistere in hoc quod totaliter usus rationis absorbeat: Nam hoc, aliter, per a ratio raptus sita est.

Quare ergo dicit aliquis, intellectus ex abstractione à sensibus ligatur, ita ut non possit iudicium rectum de rebus ferre, nisi sensibus exterioribus in suo vigore restituta.

Respond. ex mente Divi Thomæ 2. 2. questione 173. articulo 2. in corp. & de veritate, quest. 12. articulo 3. ad 2. & 1. parte quest. 84. artic. 8. defectum iudicii, ut sæpe diximus, ex ea radice in raptu provenire, quia intellectus omnino abstractus à sensibus his ligatis, & confopitis, sive id in somno sive in ecclasi contingat, rectè non potest iudicare de rebus, quia iudicium perfectum sit resolvendo omnia, de quibus iudicamus, ad sensus externos tamquam ad prima principia nostræ cognitionis, unde infert D. Thomas prima parte ubi supra, esse impossibile ligari sensibus perfectum iudicium ferri de aliqua re. Præterea quia sæpe in ecclasi intellectus decipitur, maxime, dum assumitur ad imaginariam visionem, ex eo quod nesciat tunc discernere inter res, & rerum similitudines, rerum imagines pro ipsis rebus judicari.

Thoma
Opera Spirit
T. II

Raptus ex sua natura præ se fert violentiam vi cognoscitivæ ille.

Legend. nosl Philip. part.

2. Theo. loq. myr. T. 2. h. 3. dicitur. 1. 4. & Bel. th. 6. mentar. in cap. 4. 1. 6. co. nio 6. ca. stell. an. me 3. d. Ter. splend. 1. def. per. liq. nol. plu. ruc. niu. pla. in. do. ten. 12. pre. cel. & ru. Hi. 9. vi. u. d. e. f. d. d. n. e. f. s. d. f. s. Quomodo anima potest in raptu, & prefertim ab ipso absente. Solu.

Esht, ut D. August. lib. 12. super Genes. ad litteram cap. 14. & 15. & D. Thomas ubi supra docent.

Ne autem violentia probatur experientis, quibus constat spirituales personas hujusmodi raptus pati invite, sep̄ enim DEUM vehementer precantur, ne similes raptus pati eas sinat, nec valent eis ullo modo resistere, ut superius cap. 6. diximus;

tertio, possumus aliam etiam assignare causam defectus iudicii & libertatis in raptu reperti, nempe vehementis animæ intentio siue applicatio in aliqua operatione, siue sit in vi affectiva, siue cognoscitiva, ad cuius vehementem & intensam applicationem sequitur suspensio, aut debilitatio aliarum potentiarum in suis operationibus, ex hac enim causa potissimum provenire raptum tradit D. Thomas 2. 2. quæst. 173. art. 3. ubi per contemplationis vehementiam D. Petrum raptum fuisse in cenaculo affirmat, & in solutione ad 2. ait: Quædo mens intendit in suo actu propter vehementiam intentionis, sequitur alienatio a sensibus. Et de verit. q. 12. ar. 9. in corp. Ex causa animalis, inquit, alienatio procedit, sicut quando homo ex nimia attentione ad intellectum animalia, vel imaginabilia abstrahitur a sensibus. & latius hanc raptus causam explicavit q. 13. de veritate art. 3. in corp. ubi agens de raptu, inquit: Hoc est commune intellectui & aliis animæ potentis, quod quando una potentia in suo actu intenditur, alia vel debilitatur in suo actu, vel ex toto abstrahitur: sicut patet in illis, in quo operatio visus fortissime intenditur, quod auditus eius non percipit ea, quæ dicuntur, nisi forte sua vehementia ad se trahant sensum audientis; cuius ratio est, quia ad actum cuiuslibet cognoscitivæ potentie acquiritur intentio, ut probat Augustinus in lib. de Trinitate. Intentio autem unius non potest ferri ad multa simul, nisi forte illa multa hoc modo sint ad invicem ordinata, ut accipiantur quasi unum: sicut nec alicuius motus, vel operationis possunt esse duo termini non ad invicem ordinati. Unde cum sit una anima, in qua omnes cognoscitivæ potentie sunt dantes, unus est ejusdem intentionis requiritur ad omnium potentiarum cognoscitivarum actus; & ideo cum rotaliter anima intendat ad actum unius potentie, abstrahitur homo ab actu alterius potentie. Et hæc est alia ratio, quare in raptu repertiatur violentia, utum rationis liberum abforbens.

Quæ obprobatur, quia in raptu, maxime in ecstasi, ita potentie interiores animæ abforbentur, ut nulla ratione supra suas operationes anima tunc reflectere valeat, quod inferius capite 5. hujus disputationis ostendemus. Igitur non potentie illæ, neque libertas, neque iudicium perfectum.

Demum, quia Prophetæ tam in vigilia, quam in somnis ad percipiendas veritates divinas rapiuntur, in ipso raptu, quantumvis divinam visionem percipiunt, maxime si sit imaginaria, intelligentiam tamen perfectam eorum quæ vident, non nisi transacta visione siue raptu percipiunt, & hoc est quod dicitur Danieli decimo, in visione opus est intelligentiâ, quia non in ipsa visione iudicium, neque intelligentiâ Viris sanctis, aut Prophetis concedi solet, nisi raro, & ex particulari gratia divinitus illustrentur, ut sequenti capite ostendemus; nisi eo tempore quo anima sensibus est restituta, ea potissimum ratione, quia in visione etiam prophetica, ut cepimus dicere, mens Prophetæ decipitur similitudines rerum pro ipsis rebus accipiens, ut ex Divo Augustino, & Divo Thoma nuper retulimus.

Thom. a Jesu Oper. Tom. II.

mus, quod duplici exemplo licet demonstrare. Primo, nam Salomon in ipso somno decipitur est putans se vigilare, cum tamen in somno dormiret, ut dicitur 3. Regum, 3. cap. Igitur evigilavit Salomon, & intellexit quod esset somnium. Ergo ante vigiliam putabat se non somnare, neque dormire, & ideo decipiebatur, ut rectè advertit Lyranus.

Secundo, Convincitur exemplo D. Petri, qui cum in vase seu linteo animalia illa immunda in visione imaginaria sibi oblata conspiceret, existimavit, tunc illas non animalium similitudines esse, sed animalia vera, & realiter existentia, neque visionis intelligentiam, nisi peracta visione accepti; quod sine manifesto errore non potest negari; id enim docet Scriptura sacra Actuum 10. his verbis: Et dum intra se hestaret Petrus, quidnam esset visio, quam vidisset, ecce viri qui missi, &c. Ex his, & ex sequentibus verbis plura quæ certò colligitur D. Petrum sensum visionis in ipsa existentem visione non cognovisse, quod ibi annotavit Glossa, & Augustinus, ubi supra, & idem evidenter colligitur Actuum duodecimo, ubi Petrus ad se reversus dixit: Nunc scio verè, quia misit Deus Angelum suum, &c. Nam in illa visione passus est Petrus mentis excessum; ut optime notavit Richardus lib. 5. de contemplatione capite 8. Beda quoque & Glossa interlineari, Neque enim D. Petrus ad se reversus diceretur, nisi extra se à DEO fuisset positus, quæ igitur ratione D. Petrus in visione maxime immundorum animalium similitudinibus decipitur, putans esse vera animalia, rectum iudicium, aut libertatem habere potuisse? Unde D. Augustinus cap. 14. ubi supra. An aliquid, inquit, obsuit D. Petro cum in illa ecstasi respondit: Nequequam Domine, quia nunquam manducavi omne commune & immundum, putans ea quæ in disco sibi demonstrabantur, vera animalia? Quasi dicat Augustinus, Petro culpa non fuisse impudendum, quod reculare immunda animalia manducare, quia tunc non erat sui compos, cum non posset habere perfectum iudicium de his, quæ videbat, decipiebatur enim aperte, accipiens rerum imagines pro rebus ipsis. Demum D. Augustinus cap. 25. concludit: In visione autem spiritali, id est, in corporis similitudinibus, quæ spiritu videntur, fallitur anima, cum ea, quæ sic vident, ipsa corpora esse arbitrat.

Alertio tertia, quando intellectus in actu elevatur ad divina intuenda, independenter à sensibus internis, & externis, tunc contemplatio siue raptus, elevatio intellectus contingit cum perfecto usu solent rationis. Probatur primo, quia cum ista sit altissimi peririjsusma cognitio, quæ in via de DEO haberi potest rationis magis participat de perfectione intelligentiæ Angelicæ, ut disputatione præcedenti agentes de intelligentiâ. Intellectio abque ulla conversione ad phantasmata annotavimus, non mirum, si Angelorum more contingat. 2. Quia in hac cognitione nulla est dependentia iudicii intellectus à sensibus, cum sit merè intellectualis, & fiat per species intelligibiles à DEO infusas, quæ minimè à sensibus dependent, neque in esse, neque in fieri. Unde ad perfectionem hujus cognitionis parum refert intellectum esse abductum à sensibus, aut quod homo vigilet, aut dormiat. Quod confirmari potest exemplo animæ Christi Domini, operantis per scientiam infusam, quam etiam Beatissima Virgini fuisse communicatam pie credimus, quæ etiam in somno merebatur, atque etiam

L 1

Alia assignatur causa defectus iudicii libertatis in raptu reperti.

Quomodo anime potentie in raptu, & præsertim ecstasi abforbentur.

eam ligando, & con...
tum forte...
quam ad primam...
loco...
173. art. 3.
volentiam à DEO...
ciive inferri...
12. lect. 1.
in quo confidit...
verbis dicitur...
naturalis humane...
per vim mentalem...
qua est sensus...
ignoscendo liberam...
do sensu fuerit...
ligata...
natura...
in determinatione...
a se...
ab hac natura...
ut intellectus...
abstrahatur ad...
quidem...
sicut accidit...
Et hæc quædam...
ratio humana...
corporum debilitatur...
rationem...
cuius agens...
virtutes...
altius...
accipere...
in...
intellectus liberum...
raptu...
ultra...
sua sit hæc violentia...
oni, declaravit de...
cens confidit in hoc...
abforbentur: Nam...
intellectus...
a ut non possit...
sensibus...
Thomæ 2. 2. quæst. 173.
& de veritate, quæst. 12.
art. 9. de veritate...
omnino ab...
confusis, siue...
tingat, rectè non...
iudicium...
de quibus...
nam ad primam...
inferri D. Thomæ...
ligata...
de aliqua re. Præ...
decipitur, ma...
visionem, et...
res, & verum...
pro ipsius rebus...
caus.

In quibus raptus solent rationis ac libertatis.

in elevationibus divinis, quibus in DEUM ferebatur supernaturali, ac divino, libero tamen & humano modo. Similem quoque, ut D. Thom. *qu. 13. de verit. art. 2. ad 9.* habuisse cognitionem licet non per se infusam Adamum in sopore à DEO illi immisso *Gen. 2.* quem etiam soporem fuisse cum perfecta cognitione & intelligentia mysteriorum divinorum non obcurè affirmat idem D. Thom. *3. part. qu. 1. art. 3. ad 5. & 2. qu. 2. art. 7.* ac prædictum modum puræ contemplationis intellectualis interdum etiam communicari aliis Sanctis, cum perfecta intelligentia & iudicio, circa ea, quæ revelantur. Sentit idem D. Thomas *loco citato de veritate.*

Propositus in initio pro parte affirmativa argumentis respond. solutione allata à D. Thoma *eodem loco de veritate*, his verbis: *Ad quintum dicendum, quod opus hominis ex hoc quod habet bonitatem meriti, exigit quiddam secundum rationem, & voluntatem; sed bonum quod ei confertur in raptu non est huiusmodi, unde non oportet, quod procedat ex voluntate humana, sed sola virtute divina. Hæc ille.*

Respondeo secundo, quod Paulus cum raptus fuit ad visionem divinæ essentiae, cum ille raptus esset nobilissimus omnium, caruit merito ex duplici principio. Primum ex objecto divinæ visionis, 2. ex parte alienationis à sensibus, quare mirari non debemus, si in actu contemplationis heroico, qualis est, cum mens ad divina rapitur, libertas aut meritum non invenitur; non enim divina gratia ordinem & modum operandi homini innatum destruere, aut inverti intendit. Cum autem homini sit connaturale iudicare de rebus in ordine ad sensus externos, alienatus, & abstractus ab his sine novo miraculo non potest libere iudicare, aut operari. Præterea constat in illustrationibus, & inspirationibus divinis, quibus anima ad bene operandum excitatur, neque meritum neque libertatem inveniri; tamen sunt principium non solum meriti, sed omnium nostrarum bonarum actionum supernaturalium, & idem etiam affirmare merito possumus de visionibus, & apparitionibus divinis, quæ per se quidem meritorie non sunt, relinquunt tamen in anima uberissima, tam meriti, quam aliarum heroicarum operationum semina, ut plenius differemus infra cap. 5.

Deinde, quia est in ipso raptu pro tunc rationis usus ita debilitetur, ut non possit libere de rebus visis iudicare, ac ex consequenti, nec meriti, tamen transacto raptu ex illustratione, & visitatione divina, quam mens ibi plenè degustavit, manet promptior & habilior, & ad divina penitius capienda, & ad amplissima merita per virtutum actus, aliasque spiritalis functiones comparanda. Demum in ipso raptu virtute præcedentis contemplationis (ut in somno Salomonis superius ex mente D. Augustini, & D. Thomæ retulimus) adhuc potest meritum repetiri, imo & maximum plenissimumque meritum, quamvis absorptus sit pro tunc usus rationis, sicut enim in delectationibus corporalibus, quanto delectationes sunt majores, tanto magis impediunt rationis usum. Unde Aristotele teste *7. Ethic. cap. 11.* in delectationibus veneris, cum maximæ sunt, impossibile est aliquid intelligere, quia ut docet Divus Thomas *1. 2. quæst. 33. art. 3. in corp. & quæst. 34. art. 1. ad 1.* absorbet usum rationis, quemadmodum igitur in ipso actu illius ingentis delectationis usum rationis absorbetis, non potest esse peccatum propter defectum libertatis, tamen virtute

præcedentis voluntatis illam inordinatam delectationem amplectentis, quo major fuerit delectatio, major invenitur culpa, ita in raptu, quamvis meritum tempore quo ratio est absorpta, intrinsecè non invenitur, virtute tamen actuum præcedentium, amoris, fidei, spei, gratiarum actionis, & similibus, qui in oratione antequam mens ad divina rapiatur, frequentissimè exerceri solent, potest esse maximum meritum. Imo & aliquando in ipso actu posse etiam inveniri perfectum iudicium, perfectumque meritum *capite sequenti ostendemus.*

Tertio argumento respond. in illo mirabili Adami sopore fuisse perfectum iudicium, ac libertatem, quia cognitio illa ecclastica fuit sine ulla conversione ad phantasmata ut in tertia Alerio, ne retulimus,

Ad quartum respond. Primum Salomonem minime meruisse in illo somno prophetico, ut ex D. August. & D. Thom. supra demonstravimus.

Secundo respond. in illo Salomonis somno potuisse inveniri perfectum iudicium, ac ex consequenti meritum, quia forsitan Salomonis mens divinicus fuit illustrata, ut agnosceret quid loquebatur, cum quo loquebatur, & quæ essent à DEO postulanda.

Ad quintum respond. longè alium fuisse Montani sentum; hic enim teste Epiphano *heresi 48.* asserbat Prophetas non intelligere ea quæ videbant, vel loquebantur, sed loqui ut infans & amentes, quæ quidem manifesta est infania, ut plenius ostendemus *quæst. 173. art. 7.*

Ad ultimum argumentum resp. nequaquam D. Petrum habuisse perfectum iudicium aut libertatem in illo mentis excessu, ut manifestè ex D. Augustino superius demonstravimus.

CAPVT III.

Ex speciali divinoque privilegio, nonnumquam in raptu perfectam libertatem ac meritum reperiri.

Licet in raptu frequentius, ut capite præcedenti demonstravimus, perfectum adhi de rebus visis iudicium, ac proinde nec meritum, potest tamen, ac nonnumquam contingit in divinis excessibus, libertatem omnimodam perfectamque iudicium, copiosumque meritum adesse. Quod tunc contingere potest, quando divina revelatione accedente illustrantur à DEO Prophetarum aliorumque perfectissimorum virorum mentes, ut cognoscant imagines in raptu sibi objectas, non esse ipsas res, sed similitudines potius & species earum. Nam sicut defectus iudicii & libertatis in raptu ex eo oritur principio, ut capite præcedenti docebamus, quod intellectus esset deceptus, accipiens similitudines rerum pro ipsis rebus, manifestè consequitur, quod si divina accedat illustratio, qua Propheta dum esset alienatus à sensibus edoceatur non illas esse veras res, quæ ei obijciuntur, sed tantum ipsarum rerum similitudines, & imagines, quod tunc verè cessat deceptio, solviturque ratio supernaturali lumine illustrata, ut possit ferre perfectum iudicium de rebus visis. Hoc tamen rarius contingit, estque singulare privilegium paucissimis concessum, nempe ut simul cum visione imaginaria eorum mentes divinitus illustrentur, ut veram visionis intelligentiam

Declaratur quomodo saepe in raptu maximum meritum reperitur.

Declaratur quomodo in raptu inveniri queat perfectum iudicium, libertas ac meritum.